

Bc. David Fojtík, Advanced Learners and Native Speakers in Czech ELT Classes **Posudek vedoucího diplomové práce**

Autor v práci řeší téma zadané vedoucím práce, a tím je rozsah slovní zásoby u studentů angličtiny, kteří se na středních školách jeví jako pokročilejší než jejich vrstevníci. Vychází z předpokladu a zkušenosti, že z nejrůznějších důvodů v českých školách narůstá počet takových studentů a že tyto studenti mohou mít ve své znalosti AJ mezery, kterých si učitelé nemusí být vědomi. Z literatury o bilingvních jedincích přitom víme, že jejich častou slabinou je slovní zásoba. Cílem DP je provést pilotní studii na českých středních školách a zjistit, jak jsou na tom tyto studenti, jakých testů by pro změření jejich slovní zásoby šlo využít a na co by se mohla soustředit jejich výuka tak, aby se tyto studenti na povinných hodinách angličtiny dále rozvíjeli. Pro potřeby této pilotní studie byl zvolen design vícečetné případové studie, během níž je nejen měřen rozsah slovní zásoby u těchto jedinců, ale rozhovorem s nimi i zjištěno jejich vlastní vnímání vlastních znalostí, vlastní motivace a zkušenosti s výukou AJ a svým postavením v ní na českých školách. Jde o velmi aktuální a v českém kontextu hlouběji nerozpracované téma.

Jako vedoucí práce rád konstatuji, že autorovo zapálení pro výzkum, který v souvislosti s prací realizoval, bylo příkladné. Rovněž jeho ochota průběžně konzultovat si zaslouží pochvalu. Postup na práci byl však někdy trochu živelný: text vznikl v různých útržcích, díky čemuž jsem si opakovaně dělal obavy, nakolik se toto projeví na podobě výsledného textu. Autor v závěru prokázal velkou vůli jednotlivé části zcelit v logický text, ale nepodařilo se mu ve všech případech zareagovat na některé z mých připomínek.

V teoretické části se zabývá nejprve vymezením pojmů souvisejících se znalostí slovní zásoby. Zaměřuje se především na rozsah a hloubku slovní zásoby. Dále popisuje vybrané testy, které se používají pro měření rozsahu slovní zásoby, což je zásadní pro testování, které realizuje ve vlastním výzkumu. V této části by nebylo na škodu zpracovat vedle přehledu testů i literaturu zabývající se jejich využitím při výzkumu. Poněkud matoucí je opakované zaměňování termínů *productive* a *expressive vocabulary*.

V posledním oddílu teoretické části práce pak pojednává o problematice bilingvismu, neboť svou studii provádí právě na mluvčích, kteří s ohledem na svou pokročilost či rodinné zázemí mohou být takto označeni. Tento oddíl je argumentačně nedopracovaný. Z jeho úvodu není patrné, proč autor vybírá právě tyto typy mluvčích. Nejasné je také, proč v souvislosti se svou definicí bilingvizmu nestratifikuje oddíl tak, aby bylo patrné, že všechny typy mluvčích, které zvažuje, jsou typy bilingválů. Oddíl 3.2 představuje problematiku jazykového vývoje v období zahraničního pobytu, která je v odborné literatuře široce rozpracována a mohla být v této diplomové práci podrobněji popsána. Rovněž není jasné, proč u všech třech typů mluvčích autor předpokládá, že jejich slovní zásoba je nedostatečná, jak opakovaně tvrdí. Zde je zásadním nedostatkem fakt, že autor zde pracuje pouze s velmi malým vzorkem empirických studií, které se zabývají problematikou slovní zásoby u bilingvních mluvčích. Pro účely výzkumu, který autor zrealizoval, by bylo účelné poskytnout podrobnější popis lexikálních znalostí a nedostatků u bilingvních mluvčích. Problematiká je pak pasáž 3.5, nadepsaná *Hypothesis*, která je spíše než hypotézou shrnutím již dříve uvedených cílů práce a jejíž vlastní formulace je nedostatečně zakotvena v přehledu literatury, který autor poskytl. Zásadní otázkou, ke které by se měl autor vyjádřit i při obhajobě, zde je, proč by pro všechny tyto tři typy mluvčích měla platit stejná hypotéza. Vzhledem k tomu, že v zadání práce je specifikováno, že má práce vyústit v metodologická doporučení pro učitele, v teoretické části mělo být i jejich shrnutí zpracované na základě odborné literatury.

V popisu metody a dat se vyskytují četné jazykové a redakční problémy a zdá se, že redakci zde autor věnoval menší péči. Kapitola s názvem „Method and data“ začíná odstavcem, který říká, že cílem kapitoly je prezentovat metodu sběru dat, což je však u kapitoly s tímto účelem zcela samozřejmé. Formulačně nedotažené jsou i v následující odstavce; viz např. užívání minulého času v popisu výzkumu, který již proběhl, problémy s interpunkcí, gramatikou a v několika pasážích i se srozumitelností textu. V popisu dat chybí zmínka o počtu participantů. Autor zde zmiňuje, že realizoval pilotní výzkum, ale nepopisuje, jak a jakým způsobem jej zpracoval. Dále mluví o replikaci existujících studií, ale nezmiňuje, o jaké se jedná a jaký měla replikace smysl.

Poněkud chaoticky působí prezentace výsledků v kapitole 5.1. Aniž by byly tyto výsledky nejprve popsány, autor již v druhém odstavci mluví o zjištěném trendu, který potvrzuje jeho hypotézu. Toto tvrzení však autor nedokládá relevantním výkladem ani explicitním popisem výsledků formou tabulky či grafu. Zároveň zmiňuje test na „Academic vocabulary“, který však dříve v popisu metodiky nikde nebyl zmíněn. Znamená to, že autor testoval i akademickou slovní zásobu? Proč to nebylo zmíněno v popisu metodiky výzkumu? Nabízí se otázka, proč autor neuvedl celkový popis výsledků, který má v části 5.2 již v části 5.1. Takto působí oddíl 5.1 zmatečně. Další oddíly prezentující kvantitativní výsledky jsou v pořádku.

Svůj výzkum autor doplnil rozhovory se všemi studenty, které zpracoval do 12 malých případových studií. Ty jsou velmi přehledně zpracovány a autor si všímá zajímavých jevů týkajících se středoškolské výuky pokročilých studentů AJ a postojů těchto studentů k vlastní jazykové úrovni a vlastnímu studiu. Výsledky pak shrnuje, a navíc se pokouší vypracovat všeobecný profil studentů reprezentujících tři typy, se kterými pracoval. Z přílohy je patrné, že pracoval s rozsáhlým datovým vzorkem a je třeba vyzdvihnout i to, že se mu podařilo zajistit takový počet respondentů ochotných se testování účastnit.

V souladu se zadáním této práce, autor do poslední kapitoly zahrnuje doporučení pro učitele, ale zůstává až příliš v obecné rovině. Navíc do teoretické části nezpracoval příslušnou teorii a nemá tak ve vlastním textu na co navazovat. Doporučuje například užití Nationových testů, ale nezmiňuje, jakým způsobem má učitel reagovat na jejich výsledky. Podobně vágní je i doporučení, aby se učitelé soustředili na rozvoj produktivní slovní zásoby například začleňováním debat, ale nedomýšlí, jak se vyhnout tomu, aby v debatách studenti pouze neopakovali již zvládnutou slovní zásobu. Tato část sice obsahuje celou řadu různých oblastí, na které by se učitelé pokročilých mohli zaměřit, ale měla být mnohem konkrétnější. Zvláštní a pedagogicky pochybné je i tvrzení na str. 65, že prostřednictvím testu na slovní zásobu může učitel získat převahu nad „potentially overconfident students“. Mohl by tento názor autor vysvětlit u obhajoby?

V práci je řada jazykových a redakčních nedostatků, jejichž výčet by byl příliš dlouhý pro účely posudku. Množství těchto chyb (mj. i na titulní straně v českém názvu práce, na druhé straně práce v prohlášení 2 chyby, zvláštní pojetí seznamu tabulek atd.) zřejmě poukazuje na nedostatečnou pozornost, kterou autor redakci věnoval, či na nedbalost. Nejzávažnějším problémem je práce se zdroji. Vedle řady nedostatků a nejednotností v odkazování na zdroje a řady chybějících (ač řádně citovaných) položek v bibliografii¹, nesrovnalosti ve vrocení², se zde objevují opakované chyby ve vlastních jménech (Bialystock, Thornburry, sic!), na které jsem autora již dříve upozornil. Zcela neredigovaná je bibliografie, v níž téměř neexistuje jediná položka, která by byla bez chyby. Vyskytují se zde různé citační styly (avšak téměř vždy s chybami), neúplné údaje, zcela špatně citované typy publikací (u některých záznamů není vůbec patrné, o jaký typ publikace se jedná), špatné řazení a

¹ Thornburry (2002), Thornburry (2006), Nation (2001), Nation (1997), Keller et al. (2015), Bialystok et al. (2002)

² Např. Cobb & Horst (1999) – v textu je 1999 v bibliografii 1990

řada dílčích nedostatků a nejednotností. Je zcela zřejmé, že se autor vůbec neseznámil s principy vytváření bibliografie, citačních stylů a odkazování na zdroje a že zcela zanedbal redakci bibliografie. Před způsobem, jakým autor se zdroji pracoval a jak kompiloval zdroje, jsem v průběhu opakovaně varoval, ale zjevně zbytečně. Rovněž si nemohu nepovšimnout, že na tyto problémy byl autor upozorněn již v posudcích své bakalářské práce a podivuji se, jak málo tyto výhrady refleктоval. Pozastavuji se rovněž nad tím, proč si autor navzdory mému doporučení neopravil anglický název Společného evropského referenčního rámce (Common European Framework of Reference for Languages), který opakovaně uvádí jako Central (sic!) European Framework of Reference for Languages. Práce není prosta ani jazykových chyb gramatického či lexikálního rázu. Vše jsem vyznačil do elektronické kopie práce.

Autor se mnou práci detailně konzultoval a projevoval velký zájem o zpracovávané téma. Někdy jsem však měl pocit, že ne vždy adekvátně reagoval na zpětnou vazbu, kterou jsem mu poskytoval. Obeznámen s genezí práce se nemohu nepozastavit nad tím, proč je její finální podoba ve stavu, v jakém je, když autor měl více než dva a půl měsíce na to, aby odstranil nedostatky, kvůli kterým jsem mu nedoporučil předložit práci k červnové obhajobě. Řadu nedostatků skutečně odstranil, ale velká část zůstala v práci zachována. To však nesnižuje fakt, že provedený výzkum je originální a přínosný.

Závěr

Práce byla vypracována v souladu se zadáním a z velké části splnila cíle v něm stanovené. Šířeji měl být pojednán didaktický dopad práce. Práci doporučuji k obhajobě a s ohledem na výše zmíněné nedostatky navrhuji předběžné hodnocení **dobrá**.

PhDr. Tomáš Gráf, Ph.D.

Praha, 13.8.2020

Otázky k obhajobě

Řada otázek viz výše.

Dále se táži, proč autor srovnává své výsledky s výsledky Cobb & Horst (1999), Meara (2010) a Webb (2008)? V čem jsou relevantní? Co tyto studie měřily? A co vyplývá ze shody, kterou autor zmiňuje?